

ใบแจ้งข่าว

ประเทศไทย: บังคับใช้กฎหมายป้องกันการทรมาน, ยุติการบังคับส่งกลับผู้ลี้ภัย

กฎหมายใหม่ของไทยห้ามรัฐผลักดันผู้ลี้ภัยกลับไปยังสถานที่ที่เขาอาจถูกทรมาน

(กรุงเทพฯ 28 ตุลาคม 2565) ทางกรรไทยควรบังคับใช้กฎหมายใหม่ว่าด้วยการป้องกันการทรมาน ซึ่งห้ามไม่ให้มีการบังคับส่งกลับผู้ลี้ภัยไปยังเมียนมาและประเทศอื่น ๆ ที่พวกเขาอาจเผชิญความเสี่ยงต่อการถูกทรมาน พอร์ตีฟายไรต์ กล่าวในวันนี้ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565 รัฐบาลไทยได้เผยแพร่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคนสูญหาย พ.ศ. 2565 (พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทรมาน) ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมาย โดยกฎหมายฉบับนี้ประกอบไปด้วยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับหลักการไม่ส่งกลับ (non-refoulement) ซึ่งห้ามไม่ให้รัฐบังคับส่งกลับบุคคลไปยังประเทศที่พวกเขามีความเสี่ยงต่อการถูกทรมานหรือเผชิญการกระทำที่โหดร้ายอื่น ๆ

“กฎหมายใหม่นี้มีผลให้การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐไทย ในการผลักดันผู้ลี้ภัยกลับไปเมียนมา ที่ซึ่งรัฐบาลทหารได้ทำการทรมานประชาชนอย่างเป็นระบบ เป็นสิ่งผิดกฎหมาย” เอมี สมิธ (Amy Smith) ผู้อำนวยการบริหารพอร์ตีฟายไรต์ กล่าว “ทางการไทยควรดำเนินการโดยทันที เพื่อจำแนกและให้การรับรองสถานะทางกฎหมายแก่ผู้ลี้ภัยจากเมียนมา เพื่อป้องกันการบังคับส่งกลับผู้ลี้ภัย”

มาตรา 13 ของ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทรมานฉบับใหม่นี้กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐขับไล่ ส่งกลับ หรือเนรเทศบุคคลไปยังอีกรัฐหนึ่ง หากมีเหตุควรเชื่อได้ว่าบุคคลนั้น จะไปตกอยู่ในอันตรายที่จะถูกกระทำการทรมาน ถูกกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้นुकคนสูญหาย”

กฎหมายใหม่นี้จะมีผลบังคับใช้ภายใน 120 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นับแต่กองทัพเมียนมาทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 รัฐบาลทหารเมียนมาได้ทำการทรมานต่อพลเรือนอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ส่งผลให้มีจำนวนผู้ลี้ภัยเพิ่มหลายหมื่นคน โดยหลายคนเดินทางมาแสวงหาความคุ้มครองในประเทศไทย ในเดือนมีนาคม 2565 พอร์ตีฟายไรต์ และ Schell Center for International Human Rights คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเยล ได้ตีพิมพ์รายงาน 193 หน้าชื่อ “ไม่มีที่ใดปลอดภัย”: การก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติของรัฐบาลทหารเมียนมา ภายหลังรัฐประหาร ซึ่งบันทึกหลักฐานที่ชี้ว่า รัฐบาลทหารเมียนมากระทำการทรมานและการบังคับบุคคลสูญหายอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ รายงานนี้ยังรวบรวมคำสัมภาษณ์ของผู้เสียหายและประจักษ์พยานจากการทรมาน และวิเคราะห์หลักฐานเพิ่มเติม รวมทั้งคลิปวิดีโอของการทรมาน

รัฐบาลทหารเมียนมา รวมทั้งกองกำลังทหารและตำรวจ ใช้การทรมานทั้งการทุบตีอย่างรุนแรงต่อผู้ถูกควบคุมตัวทั่วร่างกาย ทำให้กระดูกหัก มีการใช้กระสุนยางยิงใส่พลเรือนในระยะประชิด การเขียนตัวด้วยสายไฟและสายเคเบิล การบังคับให้ผู้ถูกควบคุมตัวให้ไม่ได้รับอาหาร น้ำ และนอน การบังคับให้ผู้ถูกควบคุมตัวต้องอยู่ใน “ท่วงท่าที่เมื่อยล้า” และการบังคับให้นั่งในเก้าอี้เป็นเวลาหลายวัน และการทำร้ายทางเพศ และการขู่ว่าจะข่มขืน การจับกุมโดยพลการของรัฐบาลทหาร มักเกิดขึ้นพร้อมกับการทุบตีบนท้องถนน ซึ่งถือเป็นการทรมานอย่างหนึ่ง

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พอร์ตีฟายไรต์บันทึกข้อมูลการบังคับส่งกลับผู้ลี้ภัยจากประเทศไทย รวมทั้ง การทำลายสะพานข้ามพรมแดน ซึ่งผู้ลี้ภัยจากเมียนมาใช้หลบหนีจากการโจมตีที่เป็นอันตรายถึงชีวิตในภาคตะวันออกของเมียนมา ในเดือนมีนาคม 2565 ในเดือนพฤษภาคม 2564 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานประจำจังหวัดของไทยท่านหนึ่งยัง ยืนยันกับพอร์ตีฟายไรต์ว่า ทางการไทยส่งกลับผู้ลี้ภัยอย่างน้อย 2,000 คนไปเมียนมา ซึ่งเป็นไปตามคำสั่งของรัฐบาล พอร์ตีฟายไรต์ยังบันทึกข้อมูลที่ทางการไทยผลักดันกลับเรือที่ขนผู้โดยสารที่เชื่อว่าเป็นผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา ตามนโยบายอันอื้อฉาวเกี่ยวกับ “การช่วยเหลือเพื่อส่งต่อ” (help-on) หรือ “การผลักดันออก” (push-back) ของประเทศไทย

เมื่อเร็ว ๆ นี้ ในวันที่ 30 กันยายน 2565 แล่งข่าวที่นำเชื่อถือยังระบุด้วยว่า ทางการไทยได้ผลักดันกลุ่มผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงกลับไปเมียนมา ทำให้พวกเขาเสี่ยงที่จะโดนระเบิด การโจมตีทางอากาศ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างอื่น รวมทั้งการทรมานและการบังคับบุคคลสูญหาย ปัจจุบัน พอร์ตีฟายไรต์กำลังสอบสวนประเด็นดังกล่าว

ใบแจ้งข่าว

การผลักดันตามที่กล่าวถึงข้างต้นโดยทางการไทย ย่อมถือเป็นการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายภายในฉบับใหม่นี้ พอร์ตีฟายไรต์กล่าว

แม้ว่าประเทศไทยจะเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่คดีศรี (CAT) ตั้งแต่ปี 2550 แต่กฎหมายป้องกันการทรมานใหม่ของไทย แสดงถึงความพยายามที่สำคัญในครั้งแรกที่จะออกกฎหมายภายในให้มีเนื้อหาสอดคล้องตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ประเทศไทยยังไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. 2494 และพิธีสาร อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีความผูกพันที่ต้องยึดถือหลักการไม่ผลักดันกลับ ในฐานะที่เป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ที่ผ่านมารัฐบาลไทยแสดงพันธกิจที่จะคุ้มครองผู้ลี้ภัย รวมทั้งการรับรองข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบ และปกติ (GCM) และให้ความเห็นชอบต่อข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยผู้ลี้ภัยในระหว่างการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อเดือนธันวาคม 2561

นอกจากนั้น ในวันที่ 24 ธันวาคม 2562 คณะรัฐมนตรีไทย ให้ความเห็นชอบต่อ ระเบียบเพื่อจัดทำกลไกคัดกรองระดับชาติ เพื่อจำแนกและให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัย อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการนำกลไกนี้มาปฏิบัติ และยังมีข้อกังวลว่ากลไกดังกล่าวสอดคล้องตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศหรือไม่

ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ในประเทศไทย บันทึกข้อมูลว่า ปัจจุบันมีผู้ลี้ภัยจากเมียนมาที่อยู่ในค่ายพักพิงอย่างน้อย 91,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ลี้ภัยจากเมียนมาซึ่งอาศัยอยู่มานานตามแนวพรมแดนประเทศไทย-เมียนมา และมีผู้ลี้ภัยอีก 4,800 คน จากกว่า 50 ประเทศที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในที่พักพิงบริเวณพรมแดน อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ลี้ภัยที่เข้ามาใหม่จำนวนมาก รวมถึงผู้ที่หลบหนีจากการประหัตประหารและความรุนแรงในเมียนมา ภายหลังความพยายามทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 ยังไม่ถูกนับเนื่องจากยังไม่มียุทธวิธีอย่างเป็นทางการเพื่อขึ้นทะเบียนและรับรองสถานะของพวกเขาในฐานะผู้ลี้ภัยในประเทศไทย UNHCR คาดการณ์ว่ามีผู้ลี้ภัยมากกว่า 70,000 คน หนีจากเมียนมาไปยังประเทศเพื่อนบ้านภายหลังเหตุการณ์รัฐประหาร

“พ.ร.บ.ต่อต้านการทรมานนี้นับเป็นความคืบหน้าที่น่ายินดี และในตอนนี้ทางการไทยจะต้องรับประกันให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นผล โดยการยุติการบังคับส่งกลับ[ผู้ลี้ภัย]” เอมี สมิธกล่าว “หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมในไทยและเมียนมา และ UNHCR เพื่อคุ้มครองผู้ลี้ภัย”

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ

เอมี สมิธ, ผู้อำนวยการบริหาร, พอร์ตีฟายไรต์
 +66 87 795 5454 (ประเทศไทย, WhatsApp)
 อีเมล: amy.smith@fortifyrights.org
 ทวิตเตอร์: [@AmyAlexSmith](https://twitter.com/AmyAlexSmith), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

กรรณก วัฒนภูมิ, เจ้าหน้าที่ด้านสิทธิมนุษยชนไทย, พอร์ตีฟายไรต์
 +66 95 663 7528 (ประเทศไทย, WhatsApp)
 อีเมล: kornkanok.wathanabhoom@fortifyrights.org
 ทวิตเตอร์: [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)

พาวานี นาคาราจา, เจ้าหน้าที่สืบสวน, พอร์ตีฟายไรต์
 +91 8073237136 (ภาษาอังกฤษ, อินเดีย)
 อีเมล: Pavani.Nagarajabhat@FortifyRights.org
 ทวิตเตอร์: [@Curly_friess](https://twitter.com/Curly_friess), [@FortifyRights](https://twitter.com/FortifyRights)